

NR 136/2014

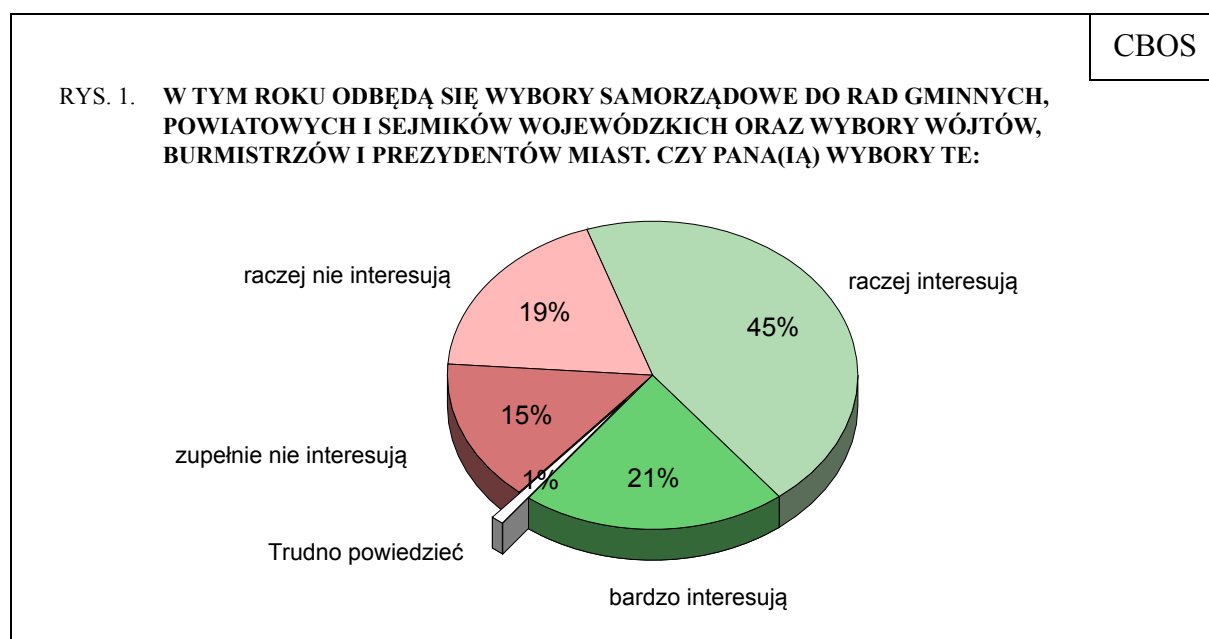
WYBORY SAMORZĄDOWE

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W miarę zbliżania się terminu wyborów do władz lokalnych rośnie zainteresowanie listopadowym głosowaniem. We wrześniu¹ deklarowało je dwie trzecie Polaków (66%), a więc o 4 punkty procentowe więcej niż w czasie dwóch ubiegłych miesięcy. Nieinteresujący się wyborami samorządowymi stanowią ponad jedną trzecią badanych (34%).

Odsetek obywateli zainteresowanych nadchodzącymi wyborami samorządowymi jest zbliżony do zarejestrowanego w analogicznym okresie przed wyborami cztery lata temu. Warto natomiast zwrócić uwagę, że obecnie wybory lokalne absorbują uwagę społeczeństwa w większym stopniu niż osiem i dwanaście lat temu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (292) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 11–17 września 2014 roku na liczącej 946 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

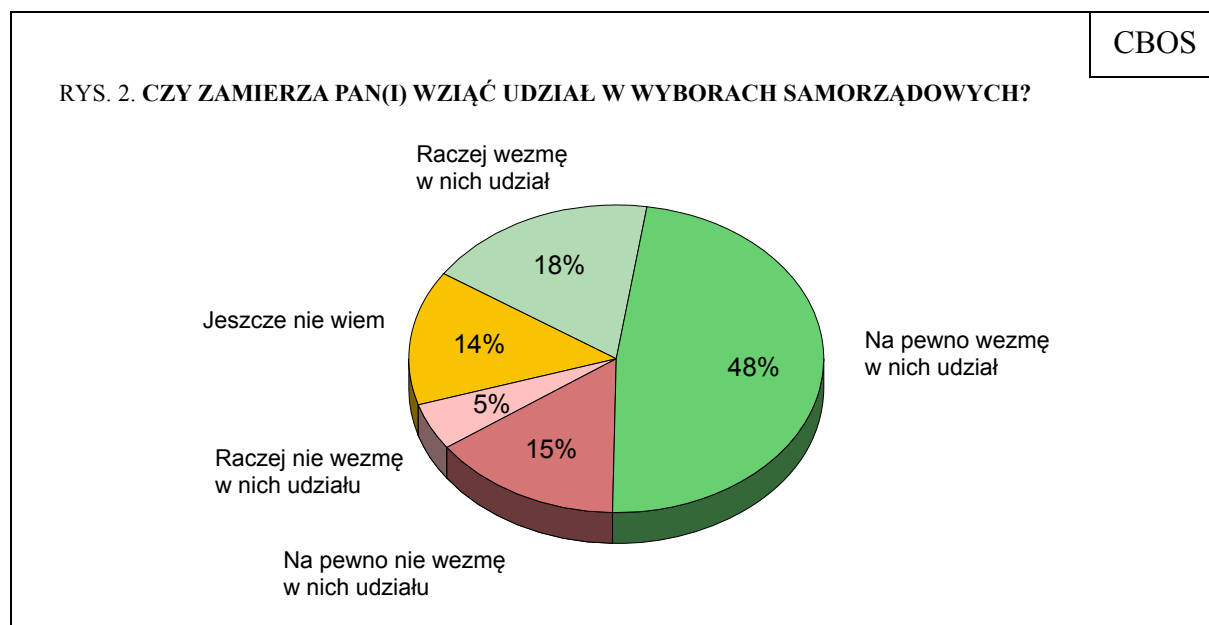
Tabela 1

Zainteresowanie wyborami samorządowymi	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	VIII '98	IX '98	VI '02	VIII '02	IX '02	X '02	VI '06	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06	VIII '10	IX '10	X '10	XI '10	VII '14	VIII '14	IX '14
	w procentach																	
Zainteresowani	50	63	55	50	53	61	47	47	48	53	57	59	65	62	66	62	62	66
Niezainteresowani	47	35	44	49	45	38	52	49	49	45	41	39	33	37	33	36	37	34
Trudno powiedzieć	3	2	1	1	2	1	1	4	3	2	2	2	2	1	1	2	1	1

Zainteresowaniu wyborami samorządowymi bardzo sprzyjają: duże zainteresowanie polityką, prawicowe poglądy polityczne oraz – w mniejszym stopniu – wyższe wykształcenie. Wybory te relatywnie częściej koncentrują uwagę mieszkańców najmniejszych oraz największych miast (do 20 tys. i powyżej 500 tys. mieszkańców) niż badanych z miast średniej wielkości (od 20 tys. do 500 tys.).

FREKWENCJA

Głosować w nadchodzących wyborach zamierza dwie trzecie Polaków (66%), a co ważne – blisko połowa ogółu badanych (48%) zapowiada swój udział z pełnym przekonaniem. Jedna piąta badanych (20%) nie wybiera się do urn, natomiast około jednej siódmej (14%) nie ma jeszcze sprecyzowanych planów.

Deklarowana frekwencja utrzymuje się w tym kwartale na niezmienionym poziomie. Jest natomiast nieco niższa niż we wrześniu 2010 roku, ale wyższa niż w analogicznym okresie poprzedzającym wybory sprzed ośmiu i dwunastu lat.

Tabela 2

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	VIII '98	IX '98	VIII '02	IX '02	X '02	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06	VIII '10	IX '10	X '10	XI '10	VII '14	VIII '14	IX '14
	w procentach															
Tak	60	69	55	58	64	56	55	57	63	66	71	68	71	66	65	66
Jeszcze nie wiem	15	17	20	17	13	19	19	18	15	25	15	14	11	15	15	14
Nie	25	13	25	25	23	25	26	25	22	9	14	18	18	19	20	20

Zamiar udziału w głosowaniu wyraża ogromna większość badanych zainteresowanych zbliżającymi się wyborami samorządowymi (90%) i jedna piąta nieinteresujących się nimi (28%). Ponad połowa niezainteresowanych tym wydarzeniem (51%) deklaruje absencję, a ponad jedna czwarta (28%) nie podjęła jeszcze decyzji w tej sprawie.

Deklarowanej frekwencji wyraźnie sprzyja zainteresowanie polityką, wyższe wykształcenie oraz prawicowa orientacja polityczna, natomiast absencji – brak zainteresowania sprawami publicznymi, wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne i młody wiek (18–24 lata).

Udział w wyborach nieco częściej niż inni deklarują mieszkańcy największych aglomeracji i małych miast, z kolei brak zamiaru głosowania – respondenci z miast liczących od 20 do 500 tys. mieszkańców.

Tabela 3

Wielkość miejscowości	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
Wieś	68	13	18
Miasto do 19 999 mieszkańców	70	14	15
20 000 – 99 999	56	20	24
100 000 – 499 999	64	12	24
500 000 i więcej	73	8	19

Gotowość do głosowania w wyborach samorządowych nie różni się istotnie w poszczególnych elektoratach partyjnych, określonych na podstawie preferencji w ewentualnych wyborach parlamentarnych, natomiast jest znacząco niższa wśród badanych, którzy nie mają swojej reprezentacji na scenie politycznej (niezamierzających głosować w wyborach do Sejmu i Senatu lub co do tego niezdecydowanych).

Tabela 4

Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
SLD*	98	0	2
PiS wraz z Solidarną Polską i Polską Razem	93	6	1
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke*	93	4	3
PO	92	4	4
PSL*	91	3	6
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	51	36	13
Niezamierzający głosować	22	20	58

* Dane dotyczące tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką liczbę ich zwolenników w próbie

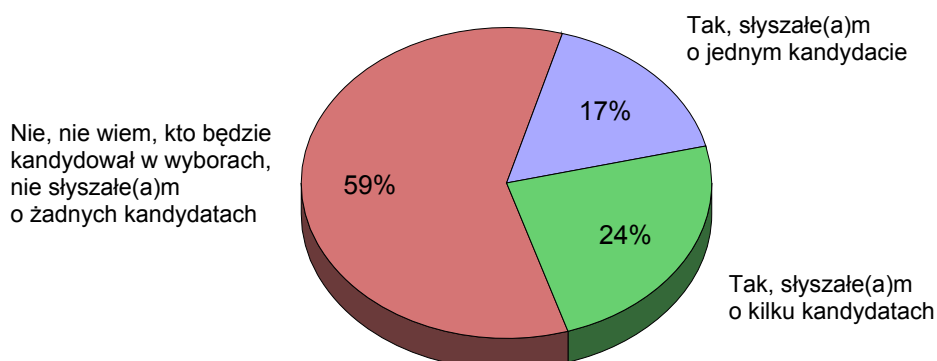
Nie obserwujemy istotnego związku między oceną obecnych władz lokalnych² a zamiarem udziału w wyborach. Zarówno większość dobrze oceniających działalność samorządowców, jak i przeważająca część postrzegających ich pracę negatywnie zamierza wziąć udział w głosowaniu (odpowiednio 71% i 64%). Nieplanujący głosować stanowią jedną szóstą wśród zadowolonych z funkcjonowania władz lokalnych (16%) i ponad jedną piątą wśród niezadowolonych (22%).

ZNAJOMOŚĆ KANDYDATÓW

Wiedzę na temat kandydatów startujących w tych wyborach na stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta miasta deklaruje ponad dwie piąte ankietowanych (41%), w tym co czwarty (24%) słyszał o kilku z nich, a niespełna co piąty (17%) – wyłącznie o jednym.

² Więcej o ocenie władz samorządowych w komunikacie CBOS „Oceny instytucji publicznych”, wrzesień 2014 (oprac. M. Feliksiak).

RYS. 3. CZY WIE PAN(I), KTO W PANA(I) MIEJSCOWOŚCI BĘDZIE KANDYDOWAŁ W TEGOROCZNYCH WYBORACH SAMORZĄDOWYCH NA STANOWISKO WÓJTA (BURMISTRZA, PREZYDENTA MIASTA)?

Im bliżej wyborów, tym więcej osób deklaruje, że zna kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast ze swojego okręgu. Porównując uzyskane wyniki do poprzednich pomiarów, wykonanych w podobnym okresie dzielącym je od głosowania (we wrześniu 2010 roku i w sierpniu 2002), można zauważyć, że obecnie znajomość kandydatów jest deklarowana częściej niż cztery lata temu (41% wobec 34%) i znacznie częściej niż dwanaście lat temu (41% wobec 23%).

Tabela 5

Czy wie Pan(i), kto w Pana(i) miejscowości będzie kandydował w tegorocznych wyborach samorządowych na stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta)?	VII '02	VIII '02	IX '02	X '06	IX '10	X '10	IX '14
	w procentach						
Tak, słyszałem(a)m o kilku kandydatach	15	15	23	34	19	30	24
Tak, słyszałem(a)m o jednym kandydacie	9	8	11	10	15	16	17
Nie, nie wiem, kto będzie kandydował w wyborach, nie słyszałem(a)m o żadnych kandydatach	76	77	66	56	66	54	59

Wiedzy o kandydatach na wójtów, burmistrzów czy prezydentów miast sprzyja zainteresowanie bieżącymi wydarzeniami politycznymi, jak i samymi wyborami samorządowymi (znajomość przynajmniej jednego kandydata deklaruje 54% badanych interesujących się listopadowymi wyborami i 18% wskazujących na brak takiego zainteresowania) oraz wyższe wykształcenie. Na ogół częściej deklarują ją również ankietowani z największych aglomeracji niż z mniejszych miejscowości, a także częściej mężczyźni niż kobiety. Brak znajomości jakiegokolwiek kandydata ze swojego okręgu w znacznej mierze związany jest ze starszym wiekiem (65 lat i więcej), wykształceniem

podstawowym lub gimnazjalnym, brakiem zainteresowania polityką i wyborami, a także brakiem zaangażowania w praktyki religijne.

Rozeznanie w kwestii kandydatów na stanowiska wykonawcze w samorządach jest w pewnym stopniu powiązane z zamiarem głosowania w nadchodzących wyborach. Osoby mające wiedzę o kandydatach – zwłaszcza wiedzę o kilku spośród nich – znacznie częściej deklarują swoją obecność na wyborach niż badani niezorientowani.

Tabela 6

Czy wie Pan(i), kto w Pana(i) miejscowości będzie kandydował w tegorocznych wyborach samorządowych na stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta)?	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
Tak, słyszałem(a)m o kilku kandydatach	87	7	6
Tak, słyszałem(a)m o jednym kandydacie	76	10	14
Nie, nie wiem, kto będzie kandydował w wyborach, nie słyszałem(a)m o żadnych kandydatach	55	18	27

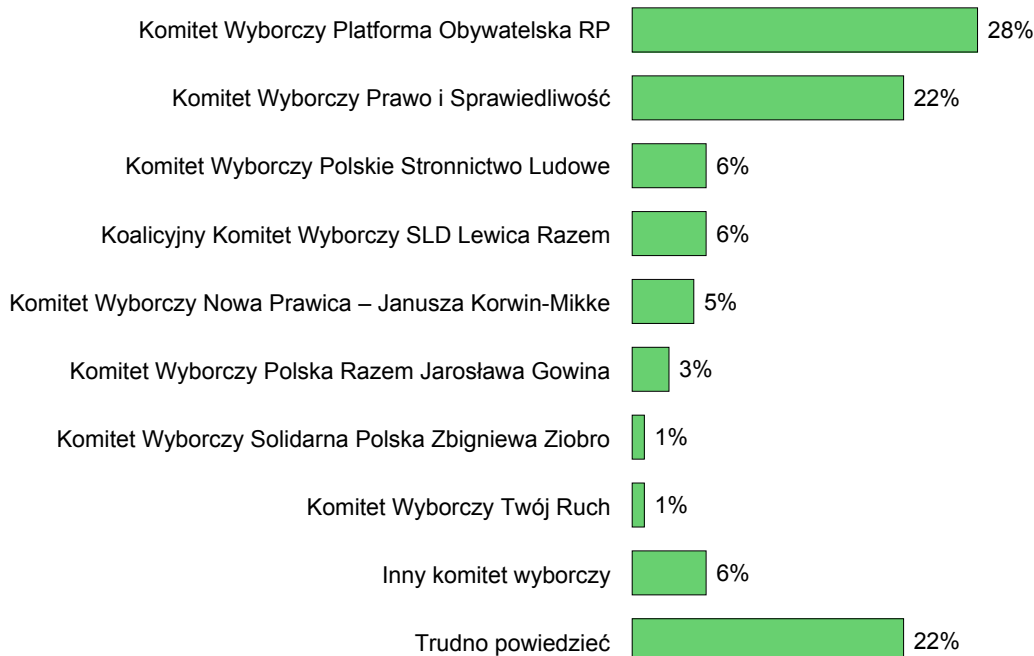
PREFERENCJE

Badanych wyrażających zamiar głosowania zapytaliśmy o to, na kandydatów jakiego komitetu planują oddać głos w wyborach do sejmików wojewódzkich. Z deklaracji wynika, że najwięcej mandatów uzyskałaby Platforma Obywatelska (28%), natomiast drugie miejsce zajęłoby Prawo i Sprawiedliwość (22%). Można zauważyć, że poparcie dla obu komitetów byłoby względnie wyrównane, gdyby grono wyborców PiS zasilili zwolennicy Polski Razem Jarosława Gowina (3%) i – niżej notowanej – Solidarnej Polski Zbigniewa Ziobry (1%). Zbliżony poziom poparcia w wyborach do sejmików wojewódzkich uzyskują komitety wyborcze Nowej Prawicy (5%), Polskiego Stronnictwa Ludowego (6%) i Sojuszu Lewicy Demokratycznej Lewica Razem (6%). Tylko jeden na stu badanych zamierza oddać głos na kandydata Twojego Ruchu. Pozostali respondenci nie mają jeszcze sprecyzowanych preferencji wyborczych (22%) lub planują zagłosować na jakiś inny komitet (6%).

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH (N=615)

CBOS

RYS. 4. NA KANDYDATA JAKIEGO KOMITETU WYBORCZEGO GŁOSOWAŁ(A)BY PAN(I) W WYBORACH DO SEJMIKU WOJEWÓDZTWA?

Na prowadzenie w tym miesiącu wysunęła się Platforma Obywatelska, którą, jak się wydaje, umocnił międzynarodowy sukces Donalda Tuska. W porównaniu do ubiegłego miesiąca odsetek zamierzających oddać głos na kandydatów tego komitetu wzrósł o 6 punktów procentowych. Jeśli w poparciu dla Prawa i Sprawiedliwości uwzględnić dodatkowo – podobnie jak miesiąc temu – głosy, które uzyskują Polska Razem i Solidarna Polska, to można powiedzieć, że pozostaje ono na niemal niezmiennym poziomie (w sierpniu 25%, a we wrześniu 26%). Przez ostatni miesiąc minimalnie poprawił się wynik Nowej Prawicy (wzrost o 2 punkty), natomiast jeszcze mniej ankietowanych niż wówczas planuje oddać głos na kandydatów komitetu wyborczego Janusza Palikota.

Tabela 7

Poparcie dla kandydatów poszczególnych partii w wyborach do sejmików wojewódzkich	Odpowiedzi osób deklarujących udział w wyborach samorządowych		
	VIII 2014 (N=631)	IX 2014 (N=615)	
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	25	22	26
Polska Razem Jarosława Gowina		3	
Solidarna Polska Zbigniewa Ziobro		1	
Platforma Obywatelska RP	22	28	
Polskie Stronnictwo Ludowe	6	6	
Sojusz Lewicy Demokratycznej	6	6	
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke	3	5	
Twój Ruch	2	1	
Prawica Rzeczypospolitej	1	-	
Inny komitet wyborczy	10	6	
Trudno powiedzieć	24	22	

Na blisko dwa miesiące przed wyborami samorządowymi, wydarzenie to przynajmniej w pewnym stopniu zajmuje uwagę dwóch trzecich Polaków (tj. minimalnie więcej niż w czasie ostatnich dwóch miesięcy) i tyle też zamierza wziąć udział w głosowaniu, przy czym należy pamiętać, że deklarowana obecność w lokalach wyborczych zawsze istotnie przewyższa faktyczną. O ile poziom deklarowanego zainteresowania i udziału w wyborach nie różni się *in plus* od rejestrowanego w analogicznym okresie poprzedzającym głosowanie cztery lata temu, o tyle w porównaniu do 2006 i 2002 roku zauważalnie się zwiększył, co w jakimś stopniu wskazuje na wzrost znaczenia polityki na poziomie lokalnym, a tym samym rangi wyborów samorządowych. Porównując wyniki do analogicznych pomiarów sprzed czterech i sprzed dwunastu lat, można również zauważyć, że więcej osób niż wówczas posiada orientację co do kandydatów startujących w ich miejscowościach na stanowiska wójta, burmistrza czy prezydenta miasta. Obecnie najwięcej mandatów w wyborach do sejmików wojewódzkich uzyskałoby PO, a w drugiej kolejności – PiS. Mniejszym od wiodących ugrupowań i porównywalnym względem siebie poparciem cieszą się komitety PSL, SLD Lewicy Razem i NP Janusza Korwin-Mikkego, natomiast poniżej progu 5% znalazłyby się: Polska Razem Jarosława Gowina, Solidarna Polska Zbigniewa Ziobry i Twój Ruch Janusza Palikota.

Opracował
Michał FELIKSIĄK

A N E K S

Tabela 1

		16 listopada br. odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ia) wybory te:			Liczba osób
		interesują	nie interesują	trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		66	34	1	945
Płeć	Mężczyźni	68	31	0	458
	Kobiety	63	36	1	487
Wiek	18–24 lata	61	37	2	105
	25–34	63	37		188
	35–44	61	38	1	166
	45–54	70	29	1	148
	55–64	70	29	0	167
	65 lat i więcej	67	32	1	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	30	1	376
	Miasto do 19 999	72	28		139
	20 000 – 99 999	57	42	1	179
	100 000 – 499 999	57	42	1	155
	500 000 i więcej mieszk.	71	29		95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	56	43	1	195
	Zasadnicze zawodowe	64	36		231
	Średnie	66	33	1	291
	Wyższe	74	26		227
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	76	24		96
	Średni personel, technicy	53	47		37
	Pracownicy adm.-biurowi	75	24	1	56
	Pracownicy usług	63	37		57
	Robotnicy wykwalifikowani	60	40		102
	Robotnicy niewykwalifik.	68	32		51
	Rolnicy	73	27		37
	Pracujący na własny rach.	68	32		46
	Bezrobotni	61	39		70
	Emeryci	65	34	1	205
	Renciści	64	35	1	57
	Uczniowie i studenci	65	34	1	78
	Gospodynie domowe i inni	59	39	2	51
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	76	23	1
spółce właścicieli prywatnych i państwa		69	31		70
sekt. pryw. poza rolnict.		62	38		255
prywatnym gosp. rolnym		78	22		41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	68	32	1	117
	501–750	61	39		119
	751–1000	68	30	1	115
	1001–1500	73	27		173
	Powyżej 1500 zł	67	32	1	213
Ocena własnych war. mater.	Złe	61	39		114
	Średnie	65	34	1	430
	Dobre	67	32	1	401
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	69	31		61
	Raz w tygodniu	71	28	1	388
	1–2 razy w miesiącu	67	32	1	146
	Kilka razy w roku	60	40		228
	W ogóle nie uczestniczy	56	43	0	122
Poglądy polityczne	Lewica	68	32		148
	Centrum	64	36	0	310
	Prawica	81	19		271
	Trudno powiedzieć	46	52	2	216
Zainteresowanie polityką	duże	89	11	1	146
	średnie	74	26	0	452
	niewielkie i żadne	45	54	1	343

Tabela 2

		Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?			Liczba osób
		Wezmę w nich udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		66	14	20	943
Płeć	Mężczyźni	70	11	19	458
	Kobiety	62	17	21	485
Wiek	18–24 lata	53	16	32	104
	25–34	65	15	21	188
	35–44	65	17	19	166
	45–54	69	15	16	148
	55–64	71	12	17	167
	65 lat i więcej	69	12	19	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	68	13	18	375
	Miasto do 19 999	70	14	15	138
	20 000 – 99 999	56	20	24	179
	100 000 – 499 999	64	12	24	155
	500 000 i więcej mieszk.	73	8	19	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	46	18	36	192
	Zasadnicze zawodowe	64	16	19	231
	Średnie	70	11	20	291
	Wyższe	80	13	7	227
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	15	6	96
	Średni personel, technicy	62	12	26	37
	Pracownicy adm.-biurowi	83	6	11	56
	Pracownicy usług	66	18	17	57
	Robotnicy wykwalifikowani	59	17	24	102
	Robotnicy niewykwalifik.	70	10	20	51
	Rolnicy	68	14	18	37
	Pracujący na własny rach.	74	10	17	46
	Bezrobotni	54	16	30	70
	Emeryci	67	14	20	204
	Renciści	65	19	16	57
	Uczniowie i studenci	47	18	34	77
	Gospodynie domowe i inni	67	9	24	51
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	9	9
spółce właścicieli prywatnych i państwa		69	9	22	70
sekt. pryw. poza rolnict.		65	16	19	255
prywatnym gosp. rolnym		70	13	17	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	59	15	26	117
	501–750	64	14	21	119
	751–1000	65	17	18	114
	1001–1500	72	12	16	173
	Powyżej 1500 zł	73	11	15	213
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	15	27	113
	Średnie	65	16	19	429
	Dobre	69	12	19	401
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	8	28	61
	Raz w tygodniu	74	13	13	387
	1–2 razy w miesiącu	65	19	15	145
	Kilka razy w roku	57	15	27	228
	W ogóle nie uczestniczy	57	13	29	122
Poglądy polityczne	Lewica	69	11	21	148
	Centrum	64	17	19	310
	Prawica	83	5	11	271
	Trudno powiedzieć	44	24	32	213
Zainteresowanie polityką	duże	89	5	7	146
	średnie	74	12	14	452
	niewielkie i żadne	46	20	34	341

Tabela 3

		Czy wie Pan(i), kto w Pana(i) miejscowości będzie kandydował w tegorocznych wyborach samorządowych na stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta)?			Liczba osób
		Tak, slyszałe(a)m o kilku kandydatach	Tak, slyszałe(a)m o jednym kandydacie	Nie, nie wiem, kto będzie kandydował w wyborach, nie slyszałe(a)m o żadnych kandydatach	
		%	%	%	
Ogółem		24	17	59	945
Płeć	Mężczyźni	26	20	54	459
	Kobiety	22	15	63	486
Wiek	18–24 lata	25	17	57	106
	25–34	22	20	58	188
	35–44	26	15	59	165
	45–54	29	19	53	148
	55–64	27	18	56	167
	65 lat i więcej	16	15	68	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	20	58	376
	Miasto do 19 999	30	10	60	139
	20 000 – 99 999	21	14	65	179
	100 000 – 499 999	25	17	57	155
	500 000 i więcej mieszk.	27	23	50	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	14	15	72	196
	Zasadnicze zawodowe	19	13	68	231
	Średnie	24	21	55	291
	Wyższe	38	19	43	226
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	25	45	96
	Średni personel, technicy	22	27	51	37
	Pracownicy adm.-biurowi	37	22	41	55
	Pracownicy usług	29	22	49	57
	Robotnicy wykwalifikowani	20	12	68	102
	Robotnicy niewykwalifik.	20	18	62	51
	Rolnicy	31	11	58	37
	Pracujący na własny rach.	35	11	54	46
	Bezrobotni	21	18	61	70
	Emeryci	20	16	65	205
	Renciści	18	13	69	57
	Uczniowie i studenci	27	19	54	80
	Gospodynie domowe i inni	13	14	73	51
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	20	43
spółce właścicieli prywatnych i państwa		22	21	57	70
sekt. pryw. poza rolnict.		25	19	56	254
prywatnym gosp. rolnym		28	10	62	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	21	12	67	117
	501–750	30	12	58	119
	751–1000	21	20	59	115
	1001–1500	21	21	58	173
	Powyżej 1500 zł	27	22	51	213
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	11	68	114
	Średnie	22	17	61	430
	Dobre	27	19	54	401
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	22	62	61
	Raz w tygodniu	25	17	58	388
	1–2 razy w miesiącu	27	21	52	147
	Kilka razy w roku	26	17	57	227
	W ogóle nie uczestniczy	18	12	70	122
Poglądy polityczne	Lewica	25	19	56	148
	Centrum	26	18	57	310
	Prawica	29	19	53	271
	Trudno powiedzieć	15	14	71	216
Zainteresowanie polityką	duże	37	20	44	146
	średnie	28	22	50	453
	niewielkie i żadne	13	10	77	342